

Analýza postavy trickstera ve filmu Hrátky s čertem

08 January 2025

Film "Hrátky s čertem" (1956) režiséra Josefa Macha, natočený podle divadelní hry Jana Drdy, představuje ve svém příběhu výrazný archetyp trickstera prostřednictvím postav čertů. Lucius, Solfernus a v menší míře Belzebub jsou zosobněním tohoto archetypu. Využívají lsti, manipulace a ironie k posouvání děje, ovlivňování ostatních postav a komickému odlehčení příběhu. Jejich role je však mnohem hlubší: odkrývají lidské slabosti a přispívají k zásadnímu morálnímu poselství filmu.

1. Význam postavy trickstera pro rozvoj příběhu

Trickster, který se v podobě čerta snaží narušovat řád a vytvářet konflikty, je v tomto příběhu stěžejní. Lucius a Solfernus aktivně komplikují životy ostatním postavám a nutí je reagovat. Například Lucius přesvědčí princeznu Dišperandu, aby podepsala smlouvu, která ji zavazuje peklu výměnou za bohatství. Tímto krokem se spouští hlavní zápleтка – Martin Kabát se rozhodne princeznu a její služebnou Káču zachránit. Bez této intervence by příběh neměl dynamiku a hlavní postava by zůstala pasivní.

Navíc čerti neustále přidávají nové překážky. Scéna, ve které se Martin Kabát dostává do pekla, je jasnou ukázkou toho, jak čerti vytvářejí napětí a zvyšují sázky. Solfernus se snaží Martina zmanipulovat a nabídnout mu bohatství, což je typická taktika trickstera. Martin však jejich nabídky odmítá, což dále potvrzuje jeho morální pevnost.

2. Jak čerti ovlivňují ostatní postavy

Čerti nejenže posouvají děj, ale také odhalují povahu ostatních postav. Lucius například využívá Káčinu touhu po lepším životě, aby ji přiměl k podpisu úpisu. Káčina nerozvážnost a materialismus jsou díky interakci s Luciem zřejmé. Stejně tak Solfernus konfrontuje poustevníka Skolastyka s jeho pýchou a pokrytectvím.

Tricksteři nejsou jen zlomyslní – svými činy často nutí ostatní postavy k sebereflexi. Díky jejich manipulaci se odhalují slabiny i silné stránky hrdinů. Martin Kabát například prokáže odvahu a odhodlání, když čertovské nabídky odmítá a místo toho se soustředí na záchranu druhých.

3. Humor a ironie v postavě trickstera

Humor je jedním z nejvýraznějších aspektů postav čertů. Většina komických situací vyplývá z jejich přehnané sebejistoty a častých selhání. Lucius se například považuje za dokonalého svůdce, ale jeho plány opakovaně selhávají. Například scéna, kde se snaží přesvědčit princeznu, aby mu dala duši, je přerušena Martinovým odhodlaným zásahem.

Ironie je dalším prvkem, který čerti přinášejí. Jejich působení ve světě lidí často vede k absurdním situacím, které odhalují nejen slabosti postav, ale také lidskou povahu obecně. Scéna, kde Lucius spadne do vlastní pasti, je výmluvným příkladem této ironie. Ukazuje, že i ti, kdo se pokládají za chytré a všemocné, mohou být poraženi svými vlastními metodami.

4. Symbolický význam postavy

Čerti jako tricksteři mají ve filmu hlubší symboliku. Představují pokušení, kterému čelí každá lidská bytost. Ať už jde o touhu po bohatství, moci nebo uznání, čerti tyto touhy zosobňují a zkoušejí, jak daleko jsou lidé ochotni zajít, aby je naplnili.

Martin Kabát, který čertům odolává, symbolizuje sílu morálních hodnot a odvahy. Jeho vítězství nad čerty není jen fyzickým triumfem, ale také potvrzením, že dobro může zvítězit nad zlem, pokud si člověk zachová své ideály.

5. Unikátní vlastnosti postavy trickstera

Tricksteři v "Hrátkách s čertem" nejsou jen ztělesněním zla – mají také lidské rysy, díky nimž jsou divákům blízcí. Například Belzebub, vládce pekla, je zobrazován jako líný a ne příliš kompetentní, což narušuje stereotypní představu o děsivém vládcu pekel. Tato lidskost čertů je jedním z důvodů, proč jsou jejich scény tak oblíbené.

Zároveň je třeba zmínit jazyk, kterým čerti mluví. Jejich dialogy jsou plné slovních hříček a archaických výrazů, což přidává na komičnosti a zároveň odkazuje na tradici české pohádky. Například věta Luciuse: "Já jsem sice čert, ale slovo držím!" je příkladem humoru, který odlehčuje temnou atmosféru pekla.

Závěr

Postavy čertů jako tricksterů ve filmu "Hrátky s čertem" jsou zásadní pro dynamiku příběhu. Svým jednáním posouvají děj, odhalují charaktery ostatních postav a přinášejí humor i ironii. Jejich přítomnost však není jen komická – symbolizuje pokušení a morální dilemata, která musí postavy překonat. Film tímto způsobem nabízí nejen zábavu, ale také hlubší poselství o odvaze, poctivosti a síle dobra.
